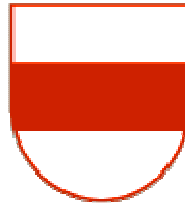

Załącznik Nr
do Uchwały Nr .....
Rady Miejskiej w Wyszowie
z dnia ..... r.

PROGRAM ROZWOJU

GMINY WYSZKÓW

na lata 2016 – 2020

Wyszów, 2015

Spis treści:

Wprowadzenie	3
1. Charakterystyka obszaru objętego programem.	4
1.1. Położenie.	4
1.2. Środowisko przyrodnicze.	5
1.3. Demografia.	5
1.4. Bezrobocie.	6
1.5. Infrastruktura techniczna.	6
1.6. Gospodarka.	7
1.7. Edukacja, kultura i sport.	8
1.8. Warunki życia mieszkańców.	10
2. Identyfikacja podstawowych problemów rozwoju	11
2.1. Główne problemy rozwojowe.	11
2.2. Analiza SWOT.	11
3. Zamierzenia strategiczne.	14
3.1. Wizja.	14
3.2. Misja.	17
3.3. Cele strategiczne.	17
3.4. Programy realizacyjne – kierunki działań.	19
4. Uwarunkowania realizacyjne programu rozwoju.	27
4.1. Instrumenty prawne.	27
4.2. Finansowe ramy realizacji Programu Rozwoju Gminy Wyszaków.	28
4.3. Realizacja Programu Rozwoju.	29
5. Monitoring.	29

Wprowadzenie

Opracowany Program Rozwoju Gminy Wyszaków na lata 2016-2020 jest dokumentem kierunkowym, nakreślającym nadrzędne cele długoterminowe (strategiczne), oraz wyznaczającym najistotniejsze obszary rozwoju gminy. Dokument określa stan docelowy, do którego gmina powinna dążyć w wyznaczonym okresie planowania.

Wszystkie dokumenty o charakterze strategicznym, a takim jest niniejszy Program, są narzędziem stymulowania i projektowania rozwoju, który kierkuje działania oraz wskazuje sfery wymagające interwencji i finansowania. Nie zamyka przy tym możliwości wprowadzania zmian, prowadzenia konsultacji społecznych i składania, zgodnie z pojawiającymi się uzasadnionymi potrzebami lokalnymi, propozycji nowych, nie ujętych w aktualnej wersji dokumentu rozwiązań. Wprowadza jednak istotną hierarchizację obszarów rozwojowych, która za każdym razem powinna być uwzględniana w przypadku podejmowania ważnych dla gminy decyzji.

Program Rozwoju Gminy Wyszaków w perspektywie roku 2020 przygotowano w oparciu o metodę ekspercko-partycypacyjną, czyli taką, która zapewnia udział społeczeństwa w jego tworzeniu. Jest to więc metoda wspólnego planowania, pozwalająca na połączenie wysiłku zespołu ekspertów z odbiorcą programu, czyli społeczeństwem reprezentowanym przez lokalnych liderów społecznych oraz wszystkich mieszkańców chętnych do włączenia się w proces tworzenia dokumentu.

Punktem wyjścia do opracowania Programu była analiza zasobów, specyfiki, potencjału i otoczenia gminy przeprowadzona na podstawie materiałów będących w posiadaniu Urzędu Miejskiego, danych statystycznych, ogólnie dostępnych informacji i dokumentów oraz opinii interesariuszy. Oprócz analizy wewnętrznych czynników rozwojowych, dokonano również przeglądu czynników zewnętrznych, których wystąpienie prognozuje się w najbliższych latach w kontekście całego województwa mazowieckiego i kraju. Oparto się tu przede wszystkim o zapisy następujących dokumentów: Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020, Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020. Ponadto ważny kontekst dla zakresu Strategii wyznaczają narodowe strategie sektorowe oraz wojewódzkie dokumenty planistyczne, takie jak plany zagospodarowania przestrzennego czy programy ochrony środowiska.

Wnioski z tak przeprowadzonej diagnozy wzbogaconej analizą SWOT stały się podstawą do wypracowania misji i wizji Gminy Wyszaków w perspektywie do roku 2020. Niniejszy dokument zawiera więc długofalową wizję rozwoju regionu i społeczności Gminy Wyszaków.

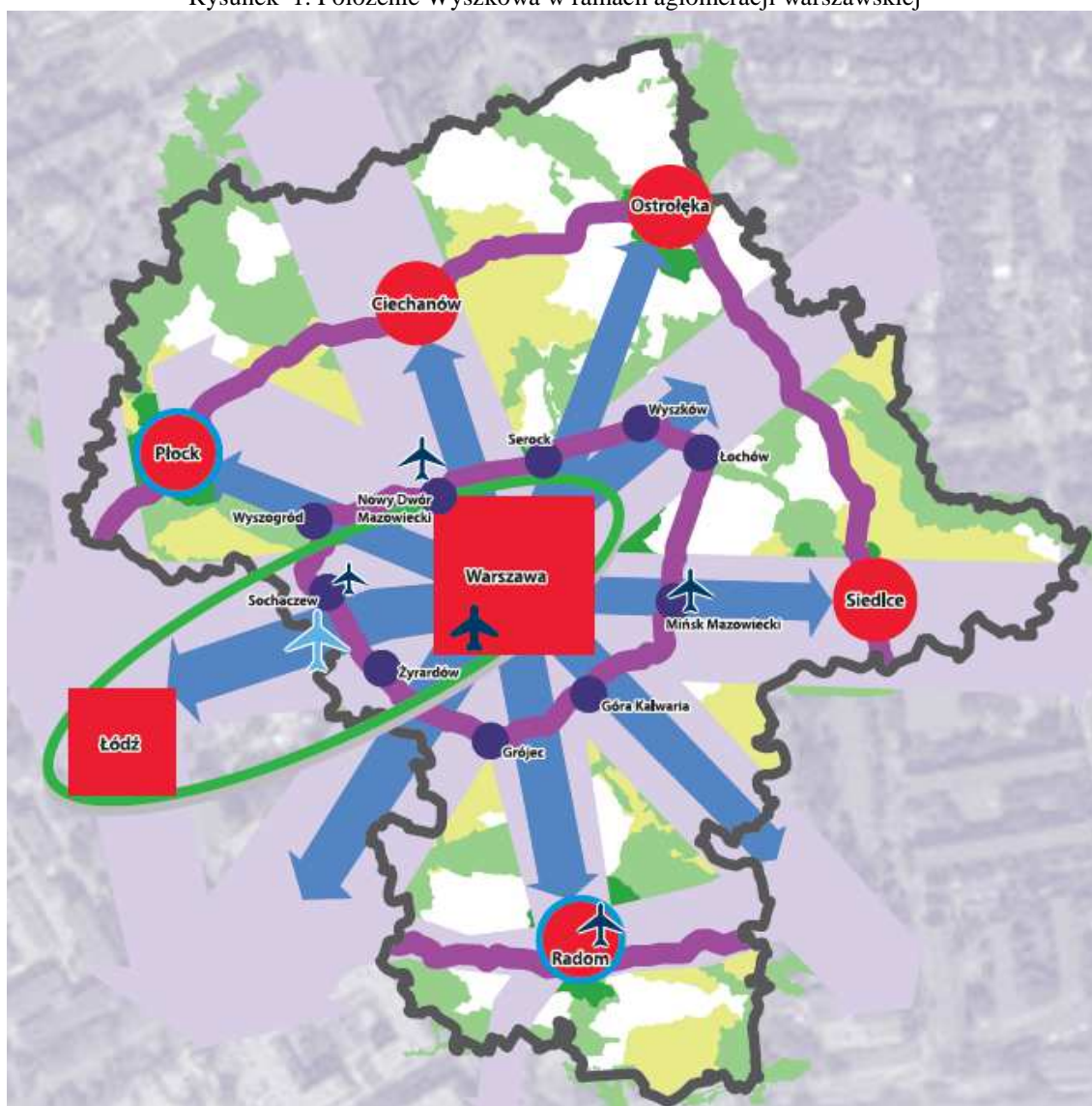
1. Społeczno-gospodarcza charakterystyka gminy.

1.1. Położenie.

Wyszków położony jest w woj. mazowieckim, w odległości 55 km od Warszawy, 68 km od Ciechanowa, 75 km od Ostrołęki. Administracyjnie gmina Wyszków leży w granicach powiatu wyszkowskiego i graniczy z gminami: Rząśnik, Zabrodzie, Somianka, Brańszczyk, Łochów. Powierzchnia gminy Wyszków wynosi 156,6 km². Wyszków jest siedzibą powiatu wyszkowskiego.

Gmina Wyszków jest gminą miejsko-wiejską, która podlega procesowi szybkiej urbanizacji ze względu na swoje położenie na krańcach aglomeracji Warszawskiej. Atrakcyjność położenia podnosi dodatkowo korzystne położenie na tle systemu transportowego województwa mazowieckiego – w szczególności poprzez bezpośrednie sąsiedztwo drogi ekspresowej nr S8. Przez Wyszków biegnie również trasa kolejowa łącząca Ostrołękę z Warszawą z dworcem w Wyszkowie. Wyszków ma też dostęp do portów lotniczych - w odległości 60 km znajduje się lotnisko w Modlinie, zaś ok. 70 km jest do Portu Lotniczego im. Fryderyka Chopina w Warszawie.

Rysunek 1. Położenie Wyszkowa w ramach aglomeracji warszawskiej

1.2. Środowisko przyrodnicze.

Gmina Wyszaków znajduje się w zlewni rzeki Bug i jego lewostronnego dopływu Liwca, jedynie niewielki północno-zachodni fragment znajduje się w zlewni Narwi. Dolina Bugu stanowi korytarz ekologiczny o randze krajowej – paneuropejskiej, dolina Liwca to ciąg przyrodniczy o skali regionalnej. Tereny leśne, które zajmują ok. 30% powierzchni gminy stanowią część dwóch wielkich kompleksów leśnych: Puszczy Białej i Puszczy Kamienieckiej. W 2004 roku znaczące powierzchnie obszaru gminy zostały objęte ochroną w ramach europejskiej sieci ekologicznej NATURA 2000.

Szczególnym mikroklimatem cechują się: osiedle Wyszakowa - Rybienko Leśne, Kamieńczyk i Gulczewo, gdzie znajdują się liczne skupiska działek rekreacyjnych. Brak uciążliwego przemysłu, rzeki Liwiec i Bug oraz ich rozlewiska stanowią idealne miejsce zarówno dla czynnej rekreacji – jazdy konnej, wycieczek krajoznawczych, spacerów jak też wypoczynku.

1.3. Demografia.

Według danych GUS na dzień 31 grudnia 2013r. gminę Wyszaków zamieszkiwało 39.161 osób. To o 1.354 osoby więcej w porównaniu do 31 grudnia 2005r. Można stwierdzić, iż na przestrzeni lat 2007-2013 liczba populacji gminy Wyszaków wykazywała tendencje wzrostowe i w analizowanym okresie wzrosła o 3,58 %. Takie tendencje można założyć na kolejne lata, przy uwzględnieniu małej dynamiki wzrostu. W roku 2013 udział kobiet w ogólnej liczbie mieszkańców stanowił 51,12%, natomiast mężczyzn 48,88 %. Średnia gęstość zaludnienia gminy wynosiła 237 osób/km² (w porównaniu do roku 2005 wzrosła o 9). Na przestrzeni lat 2005 – 2013 w gminie Wyszaków odnotowywany jest dodatni przyrost naturalny, jednak jego trend jest malejący.

STAN LUDNOŚCI										
faktyczne miejsce zamieszkania stan na 31 XII										
		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
ogółem	osoba	37807	38034	38229	38398	38537	38919	39009	39075	39161
mężczyźni	osoba	18439	18505	18637	18725	18796	19012	19048	19079	19140
kobiety	osoba	19368	19529	19592	19673	19741	19907	19961	19996	20021
przyrost naturalny	na 1000 ludności	4,6	3,7	4,5	5,5	6,5	5,4	2,8	3,9	3,6
	ogółem	173	139	171	210	251	209	110	154	142

Zródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Obserwując udział ludności w ekonomicznych grupach wieku widoczny jest niekorzystny trend w strukturze demograficznej, przejawiający się malejącym udziałem ludności w wieku przedprodukcyjnym oraz rosnącym w wieku poprodukcyjnym.

Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem									
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
w wieku przedprodukcyjnym	24,3	23,5	22,7	22,2	21,9	21,2	20,8	20,5	20,4
w wieku produkcyjnym	64,2	64,6	64,9	65,1	65,1	65,4	65,3	65,0	64,6
w wieku poprodukcyjnym	11,6	11,9	12,3	12,7	13,0	13,4	14,0	14,5	15,0

Zródło: Bank Danych Lokalnych GUS

1.4. Bezrobocie.

W przeciągu lat 2005-2013 udział osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym spadł o 7%. Jednocześnie liczba osób pracujących wzrosła o ponad trzy tysiące. Dane statystyczne dotyczące liczby bezrobotnych przedstawia poniższa tabela.

RYNEK PRACY (STAN NA DZIEŃ 31 XII)										
Pracujący										
		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
ogółem	osoba	6226	7175	7466	8440	8408	8811	8960	8844	9244
mężczyźni	osoba	2905	3373	3414	3936	4104	4430	4559	4486	4695
kobiety	osoba	3321	3802	4052	4504	4304	4381	4401	4358	4549
Bezrobotni zarejestrowani										
ogółem	osoba	3923	2806	1993	1767	2525	2504	2429	2383	2317
mężczyźni	osoba	1962	1364	939	845	1341	1316	1302	1286	1276
kobiety	osoba	1961	1442	1054	922	1184	1188	1127	1097	1041
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym										
ogółem	%	16,2	11,4	8,0	7,1	10,1	9,8	9,5	9,4	9,2
kobiety	%	16,5	12,0	8,7	7,6	9,7	9,7	9,2	9,0	8,6
mężczyźni	%	15,8	10,9	7,4	6,6	10,4	10,0	9,8	9,7	9,6

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

1.5. Infrastruktura techniczna.

Przez gminę Wyszków, oprócz dróg: gminnych, powiatowych, wojewódzkich, przebiegają dwie drogi krajowe: nr S8 (trasa via Baltica) oraz nr 62. Gminę przecina też linia kolejowa Tłuszcz – Ostrołęka. Pomimo znaczących nakładów inwestycyjnych w rozwój systemu drogowego w ostatnich latach - stan techniczny dróg oraz ilość dróg nieutwardzonych (w większości na terenach wiejskich) sprawia, że potrzeby inwestycyjne w tym zakresie są ogromne. Nie bez znaczenia w tym zakresie jest również znaczący wzrost ilości samochodów w Polsce – co wymusza na władzach lokalnych kolejne inwestycje drogowe oraz działania mające na celu rozwiązania dotyczące polityki parkingowej w centrum miasta.

Stopień zwodociągowania gminy oceniany jest jako wysoki – dostęp do sieci wodociągowej posiada ponad 90% jej mieszkańców. Nadal jednak występują potrzeby w tym zakresie, zwłaszcza na terenach wiejskich.

W stosunku do lat ubiegłych poprawie uległa sytuacja w zakresie kanalizacji sanitarnej – skanalizowanie gminy kształtuje się na poziomie 72%. W rozbiciu na poszczególne obszary jest to: około 90% miasta Wyszków i 30% terenów wiejskich. Wskazana jest dalsza rozbudowa sieci kanalizacji na terenach miejskich i podmiejskich, gdzie dynamicznie rozwija się budownictwo jednorodzinne. Warto podkreślić, że od 2009 roku w gminie funkcjonuje zmodernizowana oczyszczalnia ścieków. Modernizacja znacząco zwiększyła możliwości przerobowe oczyszczalni oraz poprawiła technologię oczyszczania przyczyniając się do poprawy środowiska naturalnego.

W zakresie usług telekomunikacyjnych na terenie gminy funkcjonuje kilku operatorów stacjonarnych. Praktycznie cała gmina jest w zasięgu telefonii komórkowej, nasycenie usługami telefonicznymi jest praktycznie pełne. Problemem jest brak na niektórych terenach wiejskich infrastruktury z zakresu szerokopasmowego internetu – co jest bardzo istotne z punktu widzenia dalszego rozwoju społeczeństwa informacyjnego.

Usługi z zakresu szeroko rozwiniętej energii świadczone są przez podmioty komercyjne (w tym przez miejską spółkę celową – Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o.). Rozbudowa sieci następuje wraz z urbanizowaniem terenów w oparciu o rachunek ekonomiczny.

Gmina Wyszaków nie posiada własnego składowiska odpadów. Na terenie gminy funkcjonują przedsiębiorstwa komercyjne, które we własnym zakresie dokonują segregacji odpadów i wywozu ich na składowiska, położone poza terenem naszej gminy. Odbiorem i utylizacją odpadów komunalnych od mieszkańców zajmuje się podmiot wyłaniany przez gminę w drodze postępowania przetargowego.

1.6. Gospodarka.

Przez wiele wieków głównym źródłem utrzymania Wyszakowian było rolnictwo. Dopiero na przełomie XIX i XX wieku do miasta wkroczył przemysł. Najpierw (1899 r.) był to browar Kazimierza Szymońskiego, a potem (1906 r.) huta szkła – największy zakład przemysłowy przedwojennego Wyszakowa.

Obecnie wiodącą rolę w gospodarce pełnią: przemysł poligraficzny, transport i logistyka, usługi, budownictwo oraz przemysł motoryzacyjny. W Wyszakowie usytuowane są m.in.: drukarnia, huta szkła oraz zakłady produkujące artykuły dla rolnictwa i motoryzacji. W dzielnicy przemysłowej znajduje się Centrum Dystrybucyjne firmy JMD (sieć sklepów „Biedronka”). Od 2005 roku w Wyszakowie miasto zyskało nowego inwestora Quad/Graphics – który uruchomił jedną z największych drukarni w Europie wraz z centrum Dystrybucyjno-Logistycznym. Z innych dużych zakładów produkcyjnych można wymienić: TI Automotive, Horizont Rolos oraz Pomel/Pomelac - funkcjonujące w branży rolniczej i motoryzacyjnej. Na terenie gminy zarejestrowanych jest też wielu małych i średnich przedsiębiorców.

1.7. Edukacja, kultura i sport.

Na terenie Gminy Wyszaków mieszkańcy gminy oraz powiatu mogą kształcić się na każdym etapie edukacyjnym.

Organami prowadzącymi przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja i szkoły ponadgimnazjalne obok jednostek samorządu terytorialnego są również osoby fizyczne i inne osoby prawne. Szczególny wzrost liczby jednostek oświatowych zauważa się w wychowaniu przedszkolnym, gdzie począwszy od 2007 roku ich liczba wzrosła ponad dwukrotnie.

EDUKACJA I WYCHOWANIE	Jednostka miary	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Placówki wychowania przedszkolnego										
przedszkola (bez specjalnych)	ob.	5	5	5	5	7	8	10	12	13
oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych	ob.	10	10	10	12	10	12	11	11	11
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego										
przedszkola (bez specjalnych)	osoba	721	773	770	816	926	1002	1047	1169	1106
oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych	osoba	161	152	139	140	134	188	295	281	329
Miejsca w placówkach wychowania przedszkolnego										
przedszkola (bez specjalnych)	msc.	738	753	765	792	930	1014	1157	1183	1320
Szkoły podstawowe										
szkoły podstawowe ogółem	ob.	14	14	14	14	14	14	12	12	12
szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży (bez specjalnych)	ob.	13	13	13	13	13	13	11	11	11
szkoły podstawowe specjalne dla dzieci i młodzieży	ob.	1	1	1	1	1	1	1	1	1
szkoły podstawowe ogółem - uczniowie	osoba	2989	2892	2831	2792	2692	2593	2522	2494	2453
szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży (bez specjalnych) - uczniowie	osoba	2961	2859	2802	2754	2649	2547	2481	2448	2412
szkoły podstawowe specjalne dla dzieci i młodzieży – uczniowie	osoba	28	33	29	38	43	46	41	46	41
Szkoły gimnazjalne										
gimnazja ogółem	ob.	7	6	6	6	6	6	6	6	6
gimnazja dla dzieci i młodzieży (bez specjalnych)	ob.	6	5	5	5	5	5	5	5	5
gimnazja dla dzieci i młodzieży specjalne	ob.	1	1	1	1	1	1	1	1	1
gimnazja ogółem – uczniowie	osoba	1919	1790	1702	1614	1543	1484	1455	1429	1406
gimnazja dla dzieci i młodzieży (bez specjalnych) – uczniowie	osoba	1876	1749	1660	1569	1507	1443	1406	1375	1352
gimnazja dla dzieci i młodzieży specjalne - uczniowie	osoba	43	41	42	45	36	41	49	54	54

Zródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Szkolnictwo ponadgimnazjalne, które w głównej mierze prowadzi i organizuje Powiat Wyszkowski charakteryzują poniższe tabele.

Szkoły zasadnicze		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
ponadgimnazjalne szkoły przysposabiające do pracy zawodowej specjalne	ob.	1	1	1	1	1	1	1	1	1
ponadgimnazjalne szkoły przysposabiające do pracy zawodowej specjalne - uczniowie	osoba	10	12	19	18	22	24	29	32	34
ponadgimnazjalne zasadnicze szkoły zawodowe dla młodzieży (bez specjalnych)	ob.	2	2	2	2	2	2	2	2	2
ponadgimnazjalne zasadnicze szkoły zawodowe dla młodzieży (bez specjalnych) – uczniowie	osoba	363	350	310	316	308	265	209	164	158
ponadgimnazjalne zasadnicze szkoły zawodowe dla młodzieży specjalne	ob.	1	1	1	1	1	1	1	1	1
ponadgimnazjalne zasadnicze szkoły zawodowe dla młodzieży specjalne – uczniowie	osoba	32	27	24	22	16	20	17	22	26
Licea ogólnokształcące										
licea ogólnokształcące ponadgimnazjalne dla młodzieży (bez specjalnych)	ob.	4	4	4	4	4	3	3	4	5
licea ogólnokształcące ponadgimnazjalne dla młodzieży (bez specjalnych) - uczniowie	osoba	945	972	990	996	951	962	969	1075	1214
licea ogólnokształcące ponadpodstawowe dla dorosłych	ob.	2	1	1	2	2	3	4	4	3
licea ogólnokształcące ponadpodstawowe dla dorosłych - uczniowie	osoba	112	34	205	262	280	321	351	485	565
uzupełniające licea ogólnokształcące dla dorosłych	ob.	2	2	2	2	2	3	4	4	2
uzupełniające licea ogólnokształcące dla dorosłych - uczniowie	osoba	161	186	186	263	218	265	352	218	59
Szkolnictwo policealne										
szkoły policealne dla młodzieży (bez specjalnych)	ob.	0	0	0	0	0	0	1	1	1
szkoły policealne dla młodzieży (bez specjalnych) - uczniowie	osoba	0	0	0	0	0	0	18	23	18
szkoły policealne dla dorosłych	ob.	1	2	2	4	3	3	6	5	4
szkoły policealne dla dorosłych - uczniowie	osoba	368	446	425	522	206	207	558	530	511
Współczynnik skolaryzacji brutto										
szkoły podstawowe	%	99,63	99,9	101,18	103,18	102,24	101,77	101,37	102,21	102,42
szkoły gimnazjalne	%	103,51	102,81	102,22	102,54	101,18	102,2	101,96	102,81	102,55

Zródło: Bank Danych Lokalnych GUS

W Wyszkanie funkcjonują placówki oświatowe publiczne i niepubliczne. Gmina jest organem prowadzącym dla: przedszkoli, szkół podstawowych i gimnazjów. Starostwo powiatowe jest organem prowadzącym dla szkół ponadgimnazjalnych, w tym szkół specjalnych. Na terenie gminy funkcjonuje też filia wyższej uczelni – Szkoły Wyższej im. Pawła Włodkowica w Płocku. Placówki szkolne i przedszkolne są systematycznie remontowane i wyposażone. Z uwagi jednak na wciąż niewystarczające środki finansowe plany remontowe i modernizacje poszczególnych placówek są rozłożone na kolejne lata. Również zapotrzebowanie na wyposażenie szkół w nowoczesne pomoce naukowe nadal jest znaczne.

Gmina Wyszaków w porównaniu do podobnych samorządów posiada bardzo dobrze rozwinięte zasoby w sferze infrastruktury kulturalnej i sportowej. Instytucjami działającymi w tym zakresie są: Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna, Wyszkowski Ośrodek Kultury „Hutnik”, Wyszkowski Ośrodek Sportu i Rekreacji. Obiekty tych jednostek wymagają jednak remontów i doposażeń.

1.8. Warunki życia mieszkańców.

W gminie dość intensywnie rozwija się mieszkalnictwo, nowe mieszkania powstają zarówno w wyniku budowy domów jednorodzinnych, jak i realizacji przez deweloperów budynków wielorodzinnych. Gmina posiada również swój własny zasób budynków komunalnych, nie posiada jednak praktycznie mieszkań socjalnych. W celu zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych utworzono gminną spółkę – Wyszkowski Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o., która uzupełnia ofertę mieszkaniową podmiotów komercyjnych.

Dobrze rozwinięta jest opieka zdrowotna i społeczna. Na terenie Wyszkowa znajduje się szpital oraz liczne placówki medyczne. Zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane są przez Ośrodek Pomocy Społecznej i współpracujące z nim placówki. Wsparcie dla rodzin w realizacji zdań wychowawczych niesie Świetlica „Słoneczna” – jednostka budżetowa gminy. W Gminie od 2007 roku funkcjonuje Środowiskowy Dom Samopomocy „Soteria” – będący jednostką dziennego pobytu o zasięgu gminnym dla 36 uczestników (osób przewlekle chorych psychicznie, które wymagają wsparcia i postępowania rehabilitacyjnego). Od 2014 roku w Kamieńczyku rozpoczął działalność Ośrodek Opiekuńczo-Lecznicy „Leśna Góra” – z ofertą dla seniorów.

Znaczącym problemem w gminie jest nadal niezadowalający poziom bezpieczeństwa. Co prawda sytuacja, w stosunku do poprzednich lat, uległa znacznej poprawie, nadal jednak jest to ważna dziedzina życia publicznego, wymagająca inwestycji oraz działań informacyjno - prewencyjnych.

Zauważalne są także procesy wykluczenia społecznego poszczególnych grup mieszkańców (osoby starsze, samotne, długotrwale bezrobotne, z niższym dochodem etc.), a także istnienie obszarów problemowych na terenie gminy (gdzie koncentrują się negatywne zjawiska społeczne), które wymagają pogłębionych, zsynchronizowanych działań we wszystkich sferach życia – zarówno społecznej, jak i gospodarczej, przestrzennej oraz technicznej, czy środowiskowej.

2. Identyfikacja podstawowych problemów rozwoju

2.1. Główne problemy rozwojowe.

W niniejszym rozdziale wytypowano główne problemy rozwojowe Gminy Wyszków. Skoncentrowano się na sferach ocenianych negatywnie. Elementy nie wymienione w tym punkcie można uznać za wspierające, bądź neutralne we wdrażaniu programu rozwoju.

1. W okresie, który obejmuje program, przewidywane jest utrzymywanie się liczby mieszkańców Wyszkowa na stabilnym poziomie. Proces ten będzie jednak szedł w parze z dość niekorzystną zmianą struktury wiekowej ludności. Nastąpi spadek udziału osób w wieku przedprodukcyjnym i proporcjonalny wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym.
2. Pomimo znacznych nakładów w ostatnich latach za duży problem w rozwoju Gminy Wyszków należy uznać stan infrastruktury technicznej. Dotyczy to przede wszystkim infrastruktury drogowej i proekologicznej – choć stan tej infrastruktury uległ w ostatnich latach znaczącej poprawie. Problemem są również ograniczone zasoby energii elektrycznej dla potencjalnych odbiorców gospodarczych. Stan infrastruktury technicznej może stanowić barierę w pozyskiwaniu niektórych rodzajów inwestycji zewnętrznych a także ograniczać możliwość rozwoju budownictwa mieszkaniowego.
3. W Wyszkowie nadal odczuwalny jest brak przestrzeni miejskich służących integracji i rekreacji oraz koncentracji funkcji miejskich, w szczególności brak rynku oraz nie zagospodarowane centrum miasta.
4. Występowanie na obszarze miasta obszarów zdegradowanych (m. in. tereny: centrum miasta, dworca PKP i osiedla w kwartale ulic Dworcowa, S. Okrzei, Prosta, I AWP, nadbrzeża Bugu od mostu kołowego po pałac Skarżyńskich, osiedli przy ul Łącznej i Serockiej, obiektów sportowych a także wybranych obszarów wiejskich) wymagających przywrócenia im odpowiednich standardów poprzez przeprowadzenie procesu rewitalizacji.

2.2. Analiza SWOT

Jednym ze sposobów opisu gminy i jej pozycji jest przeprowadzenie analizy SWOT. Analiza ta obejmuje zestawienie mocnych i słabych stron gminy oraz rozpoznanie zagrożeń i dodatkowych możliwości rozwoju. Pozwala odpowiedzieć na pytanie: czy gmina jest w stanie spełnić cele opracowanego planu strategicznego rozwoju oraz jakie może napotkać ograniczenia? W odpowiedzi na te pytania podstawowe znaczenie ma wyraźne rozróżnienie czynników zewnętrznych i wewnętrznych warunkujących rozwój.

- Czynniki wewnętrzne (mocne i słabe strony) – są to elementy charakteryzujące gminę, dla tej gminy specyficzne i zależne od działań społeczności lokalnej. Można zatem, przy pewnym uproszczeniu powiedzieć, iż analiza czynników wewnętrznych odpowiada na pytanie: Co charakteryzuje badaną gminę?
- Czynniki zewnętrzne (szanse i zagrożenia) – są to elementy charakteryzujące otoczenie gminy, wpływające na funkcjonowanie gminy, ale niezależne (lub jedynie nieznacznie zależne od działań społeczności lokalnej). O szansach i zagrożeniach musimy wiedzieć,

musimy przygotować odpowiednią reakcję, rzadko jednak możemy je zmienić. Do głównych szans i zagrożeń należą zjawiska ogólnogospodarcze, system prawny oraz działania polityczne.

Tabela 3. Analiza SWOT.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Lokalizacja przy jednej z kilku najważniejszych tras tranzytowych w Polsce stwarza perspektywę rozwoju sfery usługowej i handlowej na skalę znacznie większą niż wynikałoby to z potencjału nabywczego społeczności lokalnej. • Lokalizacja w ramach obszaru metropolitalnego Warszawy, liczne z nim związki i dobre powiązanie komunikacyjne stwarzają łatwą dostępność do rynku pracy, usług wyższego rzędu oraz lądowych i powietrznych węzłów komunikacji krajowej i międzynarodowej. • Miasto satelickie - bliskość Warszawy, przy znacznie niższych kosztach inwestycji mieszkaniowej, daje perspektywę rozwoju budownictwa mieszkaniowego i inwestycji przemysłowo-usługowych. • Planowane i realizowane inwestycje infrastrukturalne wpływają pozytywnie na atrakcyjność gminy jako miejsca inwestowania i wypoczynku. • Niezaprzeczalne walory przyrodniczo – rekreacyjne, w połączeniu z niedużą odległością od aglomeracji warszawskiej stwarzają perspektywy rozwoju funkcji turystycznej (rekreacyjnej). • Sprawnie działające władze i administracja gminy. • Pełna dostępność instytucji z zakresu administracji, obsługi biznesu i sądownictwa – co ułatwia funkcjonowanie przedsiębiorców i mieszkańców. Atrakcyjna oferta kulturalno-sportowa. • Dostęp do infrastruktury kolejowej. • W miarę stabilna liczba osób w wieku produkcyjnym. • Ustabilizowany budżet i zadłużenie na poziomie znacznie poniżej ustawowych 	<ul style="list-style-type: none"> • Wciąż zdecydowanie niewystarczająco rozwinięta infrastruktura techniczna, ze szczególnym uwzględnieniem braków w sieci drogowej, kanalizacji sanitarnej - stanowi jedną z barier rozwoju gminy. • Ograniczona oferta jednolitych pod względem prawa własności i uzbrojonych w infrastrukturę techniczną stref inwestycji, tak budowlanych, jak i przemysłowo-gospodarczych. • Niewystarczająca liczba gruntów będących własnością gminy, mogących stanowić atrakcyjną ofertę inwestycyjną. • Braki w układzie urbanistycznym, w szczególności nie ukształtowane centrum miasta, co ogranicza m.in. funkcje społeczne miasta. • Funkcjonujący w chwili obecnej układ komunikacyjny w mieście, z jednej strony paraliżuje okresowo ruch na drodze krajowej i w mieście, z drugiej stanowi element zniechęcający do inwestowania. Istniejący układ komunikacyjny dzieli miasto na części. • Występujące bezrobocie i duża liczba mieszkańców o niskich dochodach. • Brak mieszkań socjalnych i niewystarczające zasoby mieszkań komunalnych. • Niewystarczająca ilość miejsc pracy co zmusza mieszkańców gminy do dojeżdżania do Warszawy do pracy. • Niska świadomość ekologiczna społeczeństwa. • Znaczne zanieczyszczenie powietrza w mieście. • Niewystarczająca aktywność społeczna obywateli. • Zbyt mała ilość ogólnodostępnej przestrzeni publicznej. • Niski poziom rozwoju niskotowarowego rozdrobnionego rolnictwa, • Słaba integracja społeczna i tożsamość

<p>wskaźników.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inwestycje deweloperów – zwiększanie zasobów mieszkaniowych gminy. 	<p>lokalna – problem z budowaniem kapitału społecznego miasta.</p>
<p>Szanse</p>	<p>Zagrożenia</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Budowa obwodnicy Wyszkowa, która z jednej strony rozwiąże problemy układu komunikacyjnego, z drugiej zaś strony wpłynie na poprawę wizerunku Wyszkowa (miasto przestanie być postrzegane jako „miejsce częstych korków”). • Rozbudowa układu komunikacyjnego w sąsiedztwie Wyszkowa – droga S8 w kierunku na Białystok, obwodnica Wschodnia Warszawy oraz obwodnica Marek. • Coraz bardziej widoczna w Polsce, a w Warszawie w szczególności, tendencja do przenoszenia się osób stosunkowo zamożnych na peryferie aglomeracji (na stałe lub na okres letni). • Członkostwo Polski w Unii Europejskiej, wraz z możliwością pozyskania środków unijnych. • Ujęcie Gminy Wyszków w Obszarze Metropolitalnym Warszawy. • Zainteresowanie Polską ze strony inwestorów zagranicznych. • Wzmocnienie lokalnych więzi społecznych, poczucia wspólnotowości i lokalnej tożsamości (współpraca mieszkańców w wielu ważnych dziedzinach życia). 	<ul style="list-style-type: none"> • Zmiana struktury demograficznej społeczeństwa – starzenie się społeczeństwa. • Emigracja i migracja do większych miast młodych mieszkańców – co zmniejsza potencjał osobowy gminy (głównie w wieku produkcyjnym). • Natura 2000 – utrudnienia w realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych. • Tereny zalewowe – ograniczenia w realizacji inwestycji. • Konkurencja innych miejscowości w pozyskiwaniu inwestorów, w szczególności ze strony miejscowości położonych bliżej Warszawy, a charakteryzujących się podobnymi walorami przyrodniczymi, lepszym systemem komunikacyjnym, lepiej rozwiniętą infrastrukturą oraz zasobem gotowych terenów inwestycyjnych. • Bardzo silne nastawienie na stymulowanie rozwoju funkcji turystycznej znacznej części gmin w Polsce, w połączeniu ze znacznymi zmianami modelu uprawiania turystyki (konkurencja ze strony turystyki zagranicznej, wypieranie tradycyjnego „wypoczywania na działce” przez aktywne formy rekreacji etc.). • Niedoskonałe, bardzo zmienne ustawodawstwo, w tym nowe zadania dla gminy, bez zapewnienia dostatecznego finansowania. • Niekorzystne tendencje w zakresie zachowania młodzieży – zwiększone korzystanie przez młodzież z „używek”. • Szeroko rozumiane zagrożenie dysfunkcją podstawowej komórki społecznej (rodziny). • Pogłębienie stanu kryzysowego w poszczególnych obszarach gminy związanego z procesem wykluczenia społecznego, słabą tkanką miejską.

3. Zamierzenia strategiczne.

Program rozwoju lokalnego to ustalenie konkretnych celów możliwych do osiągnięcia oraz metod, jakie zastosuje się do ich realizacji. Jest on deklaracją przyszłego stanu Gminy Wyszków.

3.1. Wizja.

Wizja przedstawia docelowy wizerunek gminy w perspektywie kilkunastu lat. Opracowując główne kierunki rozwoju Gminy Wyszków brano pod uwagę przede wszystkim rozwój gospodarczy i poprawę jakości życia mieszkańców.

Wizję Gminy Wyszków „**Wyszków nowoczesnym ośrodkiem Obszaru Metropolitalnego Warszawy**” można opisać następująco:

- gmina średniej wielkości, samodzielna pod względem administracyjnym i ekonomicznym,
- w gminie zachowana zostanie spójność przestrzenna, co pozwoli na stabilny rozwój miasta oraz terenów wiejskich, a przez to przyczyni się do aktywizacji i modernizacji obszarów peryferyjnych; w przełamywaniu barier rozwojowych istotną rolę odegra proces modernizacji i rozbudowy infrastruktury technicznej,
- duża ilość przedsiębiorstw, które mają dogodne warunki rozwoju dzięki wysokiemu standardowi urządzeń infrastruktury, wysokiemu poziomowi obsługi przedsiębiorców oraz wysokiemu poziomowi życia i bezpieczeństwa mieszkańców,
- aktywni i wykształceni mieszkańcy, kultywujący zdrowy styl życia, społecznie zintegrowani i posiadający istotny wpływ na decyzje władz miasta,
- władze miasta – cechujące się dużą odpowiedzialnością za ogół spraw społeczności, otwarte na różnorodne potrzeby mieszkańców,
- miasto jest przestrzennie uporządkowane, czyste, zielone z wyeksponowanym zabytkowym parkiem Wazów,
- wyraźnie wykształcone centrum miasta z rynkiem miejskim, skupiające funkcje społeczne i kulturalne,
- miasto oferuje wiele miejsc i urządzeń rekreacyjnych, sportowych oraz kulturalnych a także szeroką ofertę edukacyjną, również dla dorosłych mieszkańców,
- nastąpią przeobrażenia w sektorze rolnym i na obszarach wiejskich, powodujące wyraźne zmniejszenie się udziału rolnictwa w dochodach ludności oraz systematyczną specjalizację produkcji rolnej zdecydowanie odchodzącej od rolnictwa wielobranżowego i rozdrobnionego
- gmina będzie wspierać rozwój zaawansowanej gospodarki rynkowej, w tym gospodarki opartej na wiedzy i rozwoju społeczeństwa informacyjnego,
- umocni się rola miasta Wyszkowa jako wiodącego ośrodka administracyjnego Powiatu Wyszковского.

Wizja

Wyszków nowoczesnym ośrodkiem Obszaru Metropolitalnego Warszawy.

Misja

Wyszków – miasto i gmina unikalnej symbiozy Aglomeracji Warszawskiej z nowoczesnymi i rozwiniętymi obszarami wiejskimi i podmiejskimi. Wyszków – atrakcyjny dla mieszkańców i inwestorów poprzez rozwój przedsiębiorczości, wykorzystanie swojego położenia geograficznego, rozwiniętą oświatę i kulturę oraz modernizowaną infrastrukturę.

Cel nadrzędny

Rozwój gospodarczy i podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej podstawą poprawy życia mieszkańców.

Cele strategiczne

Rozbudowa infrastruktury technicznej, ochrona środowiska naturalnego.

Rozwój społeczny i poprawa jakości życia mieszkańców.

Rozwój funkcji turystyczno – rekreacyjnych.

Cele strategiczne

1. Rozwój gospodarczy i podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej podstawą poprawy życia mieszkańców.	2. Rozbudowa infrastruktury technicznej, ochrona środowiska naturalnego.	3. Rozwój społeczny i poprawa jakości życia mieszkańców.	4. Rozwój funkcji turystyczno – rekreacyjnych.
---	---	---	---

Kierunki działań

1.1. Pozyskiwanie inwestorów zewnętrznych. 1.2. Wspieranie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw. 1.3. Kontynuowanie współpracy ze Specjalnymi Strefami Ekonomicznymi. 1.4. Racjonalne zmiany miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. 1.5. Promocja atrakcyjności inwestycyjnej Wyszkowa. 1.6. Wspieranie przedsięwzięć związanych z uzbrajaniem technicznym terenów. 1.7. Aktywne gospodarowanie gminnym zasobem nieruchomości. 1.8. Efektywne wykorzystanie objęcia Gminy Wyszków OM Warszawy oraz OSI ostrołęcko-siedleckim.	2.1. Dalsza rozbudowa układu drogowego. 2.2. Działania na rzecz zagospodarowania centrum miasta oraz przestrzeni publicznych. 2.3. Działania związane z rewitalizacją wyznaczonych obszarów. 2.4. Rozwój infrastruktury proekologicznej. 2.5. Wspieranie działań mających na celu ochronę krajobrazu, siedlisk fauny i flory. 2.6. Rozwijanie nowoczesnych technologii informatycznych – społeczeństwo informacyjne. 2.7. Realizacja zadań z zakresu gospodarki niskoemisyjnej.	3.1. Tworzenie warunków dla rozwoju budownictwa. 3.2. Stworzenie centrum miasta – jako miejsca koncentrowania się funkcji miejskich – w tym budowa rynku miejskiego. 3.3. Rozwój infrastruktury z zakresu: szkolnictwa, kultury, sportu i rekreacji. 3.4. Zapewnienie dostępu do wartościowych dzieł i wytworów kultury. 3.5. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu. 3.6. Działania na rzecz bezpieczeństwa i porządku publicznego	4.1. Podnoszenie atrakcyjności turystycznej miasta i gminy. 4.2. Rozbudowa ścieżek rowerowych, pieszych, konnych. 4.3. Wspieranie rozwoju bazy turystycznej. 4.4. Tworzenie atrakcyjnego wizerunku zewnętrznego Wyszkowa. 4.5. Podnoszenie poziomu estetyki gminy.
--	---	--	--

3.2. Misja

Misja to deklaracja władz określająca specyfikę gminy, jej ofertę na zewnątrz i zobowiązania władz wobec lokalnej społeczności. Misja kształtuje pozytywny wizerunek miasta wyróżniający go spośród innych. Misję gminy Wyszaków określono następująco:

Misja

Wyszaków – miasto i gmina unikalnej symbiozy Obszaru Metropolitalnego Warszawy z nowoczesnymi i rozwiniętymi obszarami. Wyszaków – atrakcyjny dla mieszkańców i inwestorów poprzez rozwój przedsiębiorczości, wykorzystanie swojego położenia geograficznego, rozwiniętą oświatę i kulturę oraz modernizowaną infrastrukturę.

3.3. Cele strategiczne

Biorąc pod uwagę wnioski wyływające z opracowanej diagnozy (zarówno słabych jak i mocnych stron) Gminy Wyszaków, w okresie do 2020 wytyczono następujące cztery cele strategiczne.

Cele strategiczne do roku 2020

1. Rozwój gospodarczy i podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej podstawą poprawy życia mieszkańców.
2. Rozbudowa infrastruktury technicznej, ochrona środowiska naturalnego.
3. Rozwój społeczny i poprawa jakości życia mieszkańców.
4. Rozwój funkcji turystyczno – rekreacyjnych.

Pierwszy z nich tj. **„Rozwój gospodarczy i podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej”** jest celem wiodącym i stanowi generalny kierunek rozwoju miasta i gminy Wyszaków. Jest de facto osią dla pozostałych celów, które pełnią rolę służebną wobec niego i należy uznać, że są wobec siebie komplementarne. Jednocześnie można mówić o ich konkurencyjności ze względu na ograniczone zasoby środków do ich realizacji. Rozwój infrastruktury technicznej stworzy warunki dla rozwoju przedsiębiorczości na tym terenie, a tym samym przyczyni się do powstania nowych miejsc pracy. Rozwój społeczny i poprawa jakości życia mieszkańców – przyczyni się do zwiększenia zasobów kadrowych dla przyszłych przedsięwzięć. Rozwój turystyki pobudzi wzrost gospodarczy, dając szanse na nowe miejsca pracy.

Osiągnięcie przez samorząd lokalny wytyczonych celów strategicznych, zapewni podniesienie jakości życia mieszkańców, stworzy warunki dla rozwoju społeczności lokalnej i pobudzi gospodarkę.

1. Rozwój gospodarczy i podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej

Jedną z kluczowych kwestii jest zwiększenie rozwoju gospodarczego w naszym mieście i podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej Wyszkowa, z wykorzystaniem narzędzi będących w posiadaniu samorządu lokalnego. Właśnie rozwój gospodarczy powinien przyczynić się do wzrostu zamożności mieszkańców, zwiększenia wpływów budżetowych, spadku stopy bezrobocia i zmniejszenia poziomu ubóstwa. Jednym z najważniejszych czynników zapewniających rozwój gospodarczy jest położenie Wyszkowa i rozbudowa drogi krajowej Nr 8 – co „przybliży” nasze miasto do Obszaru Metropolitalnego Warszawy i międzynarodowej sieci infrastruktury drogowej. W ramach realizacji celu przewiduje się prowadzenie szeregu działań o charakterze organizacyjnym i lobbingowym oraz działania związane z optymalnym kształtowaniem planu zagospodarowania przestrzennego, a także racjonalne zarządzanie gminnym zasobem nieruchomości (wspieranie inwestorów w scalaniu gruntów, dostosowywanie planów do potrzeb inwestycyjnych przedsiębiorców).

2. Rozbudowa infrastruktury technicznej, ochrona środowiska naturalnego.

W Wyszkowie istnieją znaczne potrzeby w zakresie rozbudowy infrastruktury technicznej. W celu poprawy poziomu życia mieszkańców oraz stworzenia lepszych warunków dla ewentualnych przyszłych inwestorów, planuje się rozbudowę i naprawę dróg, rozbudowę sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, zagospodarowanie terenów w centrum miasta. W zakresie infrastruktury bardzo ważne są działania mające na celu ochronę środowiska naturalnego. Jest to o tyle ważne, że tereny wiejskie gminy Wyszków posiadają liczne walory turystyczne, które nie zostały jeszcze zniszczone – należy więc o nie dbać i starać się utrzymać w niepogorszonej kondycji. Z drugiej strony w samym Wyszkowie stwierdzono znaczne zanieczyszczenie środowiska – konieczne są działania z zakresu gospodarki niskoemisyjnej. Szczególny nacisk należy położyć na wspieranie rozwoju infrastruktury teleinformatycznej – tak, by zapobiec wykluczeniu społecznemu w zakresie nowoczesnych technologii informatycznych.

3. Rozwój społeczny i poprawa jakości życia mieszkańców

Bardzo ważnym elementem rozwoju miasta jest rozwój społeczny i systematyczny wzrost jakości życia mieszkańców. W celu pobudzenia rozwoju społecznego zakłada się prowadzenie szeregu zadań. Będą to zadania zarówno z zakresu infrastruktury “twardej” - tworzenie warunków dla budownictwa, rozwój szkolnictwa, kultury i sportu oraz rekreacji, jak również działania “miękkie” - organizacja imprez i pokazów, szkolenia, upowszechnianie kultury. Ważnym czynnikiem rozwoju społecznego będzie stworzenie rynku miejskiego jako swoistego „serca miasta” oraz wzmocnienie obszarów zagrożonych.

4. Rozwój funkcji turystyczno – rekreacyjnych

Atrakcyjność turystyczna miasta i gminy Wyszków daje szansę rozwoju funkcji turystycznych. Naturalne walory turystyczne terenów niezurbanizowanych, tj. czyste powietrze, bliskość Puszczy Białej i Kamienieckiej, „dzikie” rzeki: Bug i Liwiec, unikalna fauna i flora, stanowią kanwę dla walorów antropogenicznych. Dostępność komunikacyjna Wyszkowa, istniejące obiekty sportowe, baza żywieniowa – to atuty dotychczas wykorzystane w niewystarczającym stopniu.

W celu podniesienia atrakcyjności turystycznej i rozwoju turystyki należy zadbać o estetykę i wizerunek miasta i gminy oraz o rozwój poszczególnych elementów zagospodarowania turystycznego, np. budowę ścieżek rowerowych, pieszych, konnych.

3.4. Programy realizacyjne – kierunki działań.

Każdemu ze zdefiniowanych celów strategicznych odpowiadają konkretne programy realizacyjne. Poszczególne programy służą zarysowaniu ogólnej idei. W wyniku dokonanej analizy uzgodniono, iż każdy z celów strategicznych będzie osiągnięty poprzez uruchomienie następujących programów realizacyjnych.

1. Rozwój gospodarczy i podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej.

1.1. Pozyskiwanie inwestorów zewnętrznych.

Dla rozwoju gospodarczego naszego regionu kluczowe jest pozyskiwanie inwestorów zewnętrznych. W ramach tego programu planowane jest prowadzenie działań mających na celu przyciągnięcie nowych inwestorów. W szczególności planowane jest utrzymanie zasady, że dla dużych i średnich inwestorów w Urzędzie Miejskim przeznaczona będzie „dedykowana” osoba oraz zachowanie „priorytetowej ścieżki decyzyjnej”. W ramach programu planowane jest dopracowanie i ciągłe aktualizowanie zintegrowanej oferty inwestycyjnej dla inwestorów zewnętrznych. Kontynuowana będzie również współpraca z instytucjami wyspecjalizowanymi w obsłudze inwestorów (PAIZ, PARP, MG, KIG).

1.2. Wspieranie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw.

Małe i średnie przedsiębiorstwa są bardzo ważnym elementem prawidłowo funkcjonującej gospodarki rynkowej, mniej podatnym na wahania koniunktury. W ramach programu planowane jest przede wszystkim utrzymanie stabilnej polityki podatkowej na poziomie lokalnym oraz stworzenie katalogu ofert wyszkowskich przedsiębiorców w celu promowania ich na zewnątrz. Rozwijany będzie również innowacyjny program współpracy z przedsiębiorcami „Przedsiębiorczy Wyszków”. Planowane są również inwestycje w targowisko miejskie – co ma przyczynić się do tworzenia, ulepszania i rozwijania podstawowych usług lokalnych dla ludności wiejskiej.

1.3. Kontynuowanie współpracy ze Specjalnymi Strefami Ekonomicznymi.

Empirycznie stwierdzono, że Specjalne Strefy Ekonomiczne są magnesem przyciągającym inwestorów. Należy więc prowadzić dalsze działania mające na celu rozszerzenie współpracy z obecnymi na terenie gminy specjalnymi strefami ekonomicznymi: Tarnobrzeską Specjalną Strefą Ekonomiczną i Katowicką Specjalną Strefą Ekonomiczną z możliwością rozszerzenia ich zasięgu na terenie Gminy Wyszków – w przypadku pojawienia się nowych inwestorów/inwestycji.

1.4. Racjonalne zmiany miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Kluczowym czynnikiem rozwoju gospodarczego jest posiadanie aktualnych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Zadaniem gminy jest kreowanie polityki przestrzennej, m.in. poprzez systematyczne dostosowywanie zapisów planów do zmieniających się uwarunkowań zewnętrznych. Przy aktualizacji planów gmina kierować się będzie potrzebami zgłaszanymi przez przedsiębiorców, z uwzględnieniem interesów pozostałej społeczności lokalnej.

1.5. Promocja atrakcyjności inwestycyjnej Wyszkowa.

Promocja atrakcyjności inwestycyjnej Wyszkowa winna zostać przeprowadzona z wykorzystaniem różnorodnych technik marketingowych. W szczególności z wykorzystaniem reklamy prasowej, reklam na stronach www (w tym na własnej stronie www.wyszkow.pl) a nawet w uzasadnionych przypadkach reklamy telewizyjnej. W celu promowania tej atrakcyjności niezbędne jest posiadanie stosownych materiałów promocyjnych z zaakcentowaniem atrakcyjności inwestycyjnej. Materiały te winny ulegać ciągłej aktualizacji i być dostosowywane do dynamicznie zmieniających się uwarunkowań. W ramach promocji Wyszkowa wskazany jest udział w targach i konferencjach, wysyłanie ofert do agend rządowych, organizacji biznesowych oraz zagranicznych przedstawicielstw współpracujących z inwestorami. W ramach lokalnych potrzeb celowe jest również organizowanie branżowych targów na terenie Gminy Wyszków

1.6. Wspieranie przedsięwzięć związanych z uzbrajaniem technicznym terenów.

Ważnym argumentem decydującym o pozyskaniu inwestorów zewnętrznych, zainteresowanych tworzeniem nowych inwestycji, jest szybka możliwość uzbrojenia technicznego. Gmina Wyszków wspierała będzie wszelkie przedsięwzięcia mające na celu przyspieszenie uzbrojenia nowych terenów i dozbrojenia już istniejących.

1.7. Aktywne gospodarowanie gminnym zasobem nieruchomości.

Dużym problemem naszej gminy jest rozdrobniona struktura własnościowa gruntów. Dla poprawienia tej sytuacji celowe jest wykorzystanie gminnego zasobu nieruchomości i dokonywanie obrotu nieruchomościami dla „uporządkowania” stanu własnościowego. Czynności te nie mogą zastąpić działań inwestorów, ale powinny pełnić w stosunku do nich funkcję uzupełniającą. Wskazane jest powiększanie gminnego zasobu nieruchomości o tereny inwestycyjne i prowadzenie racjonalnej gospodarki nieruchomościami.

1.8. Efektywne wykorzystanie objęcia gminy Wyszków OM Warszawy oraz OSI ostrołęcko-siedleckim.

Szczególne umiejscowienie Wyszkowa – w dwóch różnych obszarach oddziaływań – OM Warszawy i OSI ostrołęcko-siedleckim powinno przyczynić się do bardziej dynamicznego rozwoju naszej gminy. Podkreślić należy, iż daje to gminie większe możliwości absorpcji środków zewnętrznych m.in. z Unii Europejskiej.

2. Rozbudowa infrastruktury, ochrona środowiska naturalnego.

2.1 Dalsza rozbudowa układu drogowego (w tym: prowadzenie działań popierających budowę obwodnicy północno-zachodniej Wyszkowa, budowa nowych dróg oraz podniesienie standardu istniejących dróg - w pełnym zakresie: chodniki, ścieżki rowerowe, oświetlenie, odwodnienie, zieleń).

Strategiczne położenie geograficzne Wyszkowa, w odległości 55 km od Warszawy, przy ważnej drodze międzynarodowej, charakteryzującej się znacznym natężeniem ruchu (kierunek mazurski oraz międzynarodowy-przejęcia graniczne) pociąga za sobą szereg pozytywnych, ale i negatywnych konsekwencji.

Modernizacja drogi krajowej Nr 8 spowodowała, że część ruchu tranzytowego została wyprowadzona z miasta. Niemniej nadal nierozwiązany pozostaje problem drogi krajowej Nr 62 (ul. Kościuszki / Serocka). Droga ta praktycznie dzieli miasto – paraliżując ruch w znacznej jego części. W związku z powyższym istnieje potrzeba rozpoczęcia działań na rzecz realizacji inwestycji państwowych w ciągu drogi nr 62. Za strategiczne uznaje się przynajmniej dwa elementy: generalną przebudowę drogi nr 62 (wraz z dostosowaniem jej do aktualnych standardów) oraz budowę obwodnicy północno -zachodniej Wyszkowa (jako łącznika dróg krajowych Nr 8 i 62). Gmina Wyszków w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego zaplanowała korytarz dla przebiegu tej inwestycji. Inwestycje te nie należą jednak do zadań własnych Gminy Wyszków. Konieczne jest doprowadzenie do uruchomienia procesu decyzyjnego przez stosowne instytucje.

Drugim ważnym elementem rozbudowy układu drogowego jest budowa i modernizacja dróg gminnych. W pierwszej kolejności należy zmodernizować centrum Wyszkowa, tak by poprawić przejezdność, jakość ciągów pieszych i pieszo-rowerowych oraz podnieść standard zieleni miejskiej. Nie mniej ważne jest wyprowadzenie ciężkiego ruchu samochodowego z centrum miasta. W tym celu niezbędne jest zakończenie budowy obwodnicy śródmiejskiej i jak wspomniano wcześniej, lobbowanie za rozpoczęciem budowy obwodnicy północno-zachodniej.

Nie należy też zapominać o terenach wiejskich. Priorytetem do 2020 roku winna być modernizacja nawierzchni wszystkich głównych dróg gminnych polegająca na zmianie nawierzchni z gruntowych na utwardzone (bitumiczne lub z kostki drogowej) – w szczególności z wykorzystaniem środków zewnętrznych.

2.2. Działania na rzecz zagospodarowania centrum miasta oraz przestrzeni publicznych.

Niezbędnym czynnikiem rozwoju społeczności lokalnej jest jej działanie w przestrzeni publicznej. Części tej przestrzeni należy nadać materialne kształty, określić funkcję i wartości, które stworzą miejsce – centrum, będące podstawą poczucia wspólnoty, identyfikacji i integracji w kategoriach społecznych i kulturowych. Z tego też względu kluczową rolę odgrywa zagospodarowanie terenu centrum miasta poprzez budowę i modernizację istniejącej infrastruktury oraz udostępnienie terenów inwestycyjnych potencjalnym inwestorom (zgodnie z planem zagospodarowania centrum miasta). Niezbędna jest też budowa rynku miejskiego jako centrum koncentrującego funkcje społeczne i kulturalne, ale też budującego tożsamość. Realizacja powyższego programu wpłynie na poprawę estetyki i atrakcyjności społecznej i turystycznej Miasta.

2.3. Działania związane z rewitalizacją wyznaczonych obszarów gminy realizowane w sposób kompleksowy tj. uwzględniające kwestie: gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne, środowiskowe, infrastruktury drogowej, mieszkaniowej oraz potrzeb społecznych przy założeniu optymalnego wykorzystania specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmocnienia jego lokalnych potencjałów. Kierunki działań (wieloletnich) wobec obszarów podlegających rewitalizacji wskazane zostaną w programie rewitalizacji, wypracowanym wspólnie przez wszystkich interesariuszy (m. in. przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, właścicieli nieruchomości, organy władzy publicznej, etc.).

2.4. Rozwój infrastruktury proekologicznej (minimalizacja zagrożeń zanieczyszczenia środowiska poprzez: inwestycje proekologiczne, prawidłowe gospodarowanie odpadami komunalnymi, rozbudowę infrastruktury wodno-kanalizacyjnej).

Dynamiczne zmiany z ostatnich lat, dotyczące gospodarki i społeczeństwa nie omijają także ochrony środowiska. Istnieje potrzeba diametralnej zmiany podejścia do tego zagadnienia. Niestety, jeszcze dziś ekologia traktowana jest często drugoplanowo. Dlatego też, wiele programów pomocowych ukierunkowanych jest właśnie na poprawę stanu środowiska naturalnego, np. poprzez rozbudowę infrastruktury w gminach.

Gospodarka odpadami zgodna z gminnym planem gospodarki odpadami, dalsza rozbudowa sieci kanalizacyjnych i wodociągowych, są szczególnie ważne dla zaspokojenia potrzeb bytowych naszych mieszkańców. Budowa sieci kanalizacyjnych powinna być jednak prowadzona z wykorzystaniem rachunku ekonomicznego i zgodnie ze społecznym zapotrzebowaniem. Należy dopuścić alternatywne formy gospodarki ściekami, zgodne z obowiązującymi przepisami (przydomowe oczyszczalnie ścieków, szczelne zbiorniki na ścieki bytowe, lokalne oczyszczalnie ścieków itp.). Realizacja powyższego programu zwiększy atrakcyjność Wyszkowa, poprzez zapewnienie wysokiego standardu higieny, czystości i estetyki gminy Wyszków.

Powyższe działania proekologiczne winny poprawić także atrakcyjność turystyczną Wyszkowa.

2.5. Wspieranie działań mających na celu ochronę krajobrazu, siedlisk fauny i flory (Natura 2000, park krajobrazowy i rezerwaty przyrody).

Na terenie Gminy Wyszków wyznaczone są obszary objęte siecią "Natura 2000". Potwierdza to istnienie bogatych siedlisk fauny i flory na naszym terenie. W celu ochrony tego naturalnego dziedzictwa konieczne jest wspieranie wszelkich działań dążących do zachowania środowiska w niepogorszonej formie, tym bardziej, że ewentualne utworzenie parku krajobrazowego czy rezerwatu przyrody poprawiłoby atrakcyjność turystyczną naszej Gminy. Planując ochronę krajobrazu nie można jednak zapominać o gospodarczych aspiracjach naszego miasta – działania ochronne muszą korespondować z potrzebami przedsiębiorców i mieszkańców.

2.6. Rozwijanie nowoczesnych technologii informatycznych – społeczeństwo informacyjne.

Nie ma takiej dziedziny życia, w której informacja nie odgrywałaby kluczowej roli. Internet, a szerzej, cała oferta informatyki i telekomunikacji, rewolucjonizuje nie tylko gospodarkę, ale także życie społeczne i osobiste ludzi. Zarówno bowiem życie społeczne, jak i w dużej mierze życie rodzinne i osobiste, związane jest z przekazywaniem informacji i komunikowaniem się, a Internet i inne media elektroniczne to ułatwiają. W wielu sytuacjach bez mediów elektronicznych do komunikacji tradycyjnej – listownej lub bezpośredniej – po prostu nigdy by nie doszło, co skutkowałoby zerwaniem lub, co najmniej, osłabieniem kontaktów.

W przypadku ludzi, którzy nie posługują się komputerami i Internetem, mówimy o wykluczeniu cyfrowym. Przyczyny wykluczenia cyfrowego mogą być techniczne (w miejscu zamieszkania lub pracy nie ma dostępu do sieci telekomunikacyjnej zapewniającej dostęp do Internetu), ekonomiczne (danej osoby nie stać na zakup komputera i na opłaty telekomunikacyjne) lub kulturowe (dana osoba nie umie posługiwać się komputerem, nie widzi takiej potrzeby, neguje znaczenie komunikacji elektronicznej w swoim życiu).

Wykluczenie cyfrowe, które samo w sobie jest czymś niekorzystnym, prowadzi do wykluczenia społecznego. To z kolei niesie za sobą niebezpieczeństwo podziału społeczeństwa. Ludzie, którzy nie akceptują reguł obowiązujących na danym etapie rozwoju społeczno-gospodarczego, skazują się na społeczne wykluczenie, a co gorsze, nie mają możliwości komunikacji zwrotnej między poszczególnymi grupami społecznymi. W tym samym czasie ludzie aktywni szybko się rozwijają i w pełni wykorzystują nowe szanse.

Gmina Wyszków chce być gminą nowoczesną. Przyjmując ten priorytet, planowane jest rozwijanie procesu informatyzacji Gminy Wyszków – poprzez wdrażanie dostępu do nowych usług elektronicznych czy też obecność w mediach społecznościowych oraz działania mające na celu przybliżenie tych technologii grupom potencjalnie wykluczonym.

2.7. Realizacja zadań z zakresu gospodarki niskoemisyjnej.

W 2015 roku Rada Miejska w Wyszkanie przyjęła Plan Gospodarki Niskoemisyjnej. Zgodnie z tym dokumentem podejmowane będą działania w zakresie ograniczenia emisji szkodliwych substancji do atmosfery.

Aby zrealizować cele związane z wdrażaniem gospodarki niskoemisyjnej w gminie Wyszków, polityka władz gminy powinna być ukierunkowana na:

- osiągnięcie jak najwyższego poziomu termomodernizacji sektora mieszkaniowego oraz obiektów użyteczności publicznej,
- osiągnięcie jak najwyższego poziomu wykorzystania technicznego potencjału energii odnawialnej na terenie gminy,
- zapewnienie jak największego udziału dostaw ciepła sieciowego do jak największej liczby odbiorców, przy maksymalnym ograniczeniu indywidualnych źródeł ciepła opartych na paliwach kopalnych,
- zapewnienie bezpieczeństwa dostaw ciepła i energii elektrycznej mieszkańcom,
- ograniczenie wpływu działań Urzędu Miejskiego na emisję gazów cieplarnianych.

- Powyższe zobowiązania będą realizowane poprzez:
- przyjmowanie odpowiednich zapisów w prawie lokalnym,
- uwzględnianie celów PGN dla gminy Wyszków na lata 2015-2018 w lokalnych dokumentach strategicznych i planistycznych,
- podejmowanie na szeroką skalę działań promocyjnych i aktywizujących mieszkańców, przedsiębiorców i jednostki publiczne.

3. Rozwój społeczny i poprawa jakości życia mieszkańców.

3.1. Tworzenie warunków dla rozwoju budownictwa.

Poziom zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych na terenie gminy nie jest w pełni zadowalający. W celu rozwiązania tego problemu gmina powinna prowadzić wiele działań mających na celu poprawę sytuacji w tym zakresie. Priorytetem będzie tworzenie warunków dla budownictwa indywidualnego i wielorodzinnego poprzez elastyczne dostosowywanie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, zbywanie zbędnych nieruchomości z gminnego zasobu, budowa infrastruktury na nowych osiedlach i jej modernizacja na już istniejących. Do poprawy warunków mieszkaniowych swój wkład wniesie również spółka samorządu – WTBS – która powinna sukcesywnie oddawać nowe obiekty przyczyniając się do wzrostu podaży mieszkań. Drugim ważnym działaniem będzie stopniowa budowa mieszkań socjalnych, tak by zapewnić podstawowe warunki bytowe dla osób, które nie są w stanie samodzielnie zaspokoić potrzeb w tym zakresie. Przy budowie mieszkań socjalnych zakłada się wykorzystanie środków zewnętrznych. Warto podkreślić, że cel ten jest spójny z celem nadrzędnym programu tj. rozwojem gospodarczym, gdyż rozwój budownictwa kreuje nowe, atrakcyjne miejsca pracy a tym samym zwiększa siłę nabywczą naszych mieszkańców.

3.2. Stworzenie centrum miasta - jako miejsca koncentrowania się funkcji miejskich – w tym budowa rynku miejskiego.

Jak już wspomniano miasto Wyszków nie posiada właściwego „centrum”. W znacznym stopniu zubaża to życie społeczne i identyfikację mieszkańców z Wyszkowem. Plan zagospodarowania przewiduje powstanie rynku miejskiego i ratusza – te inwestycje mają kluczowe znaczenie dla integracji mieszkańców i poprawy miejskiego wizerunku naszego miasta. Realizacja tego zadania spowoduje również rozwój usług towarzyszących. Plac miejski umożliwi też organizację różnego rodzaju przedsięwzięć o charakterze kulturalno-rozrywkowym. Centralne położenie placu ułatwi dostęp do usług i imprez publicznych.

3.3. Rozwój infrastruktury z zakresu: szkolnictwa, kultury, sportu i rekreacji.

W ramach rozwoju społecznego niezbędna jest modernizacja infrastruktury społecznej z zakresu: szkolnictwa, kultury, sportu i rekreacji. Z analiz demograficznych wynika, że w zakresie szkolnictwa nie jest ma potrzeby budowy nowych placówek oświatowych natomiast istniejąca sieć wymaga racjonalizacji. Niemniej jednak istniejące obiekty wymagają remontów i modernizacji w celu dostosowania ich do aktualnych standardów. W ramach modernizacji obiektów szkolnych planowane jest również pełne zagospodarowanie terenów przy obiektach oświatowych, w tym tworzenie nowych placów zabaw i gier oraz boisk przyszkolnych. Również obiekty związane z działalnością kulturalną wymagają modernizacji – w szczególności dalszej modernizacji wymaga budynek miejskiego domu kultury. W celu poprawy jego funkcjonalności i dostępności planuje się dalszą modernizację tego obiektu. W zakresie sportu i rekreacji modernizacji wymaga stadion miejski – zaś pełna modernizacja wymaga wykorzystania środków zewnętrznych. W ramach rozwoju infrastruktury dla potrzeb rekreacji planowana jest również rewitalizacja parku miejskiego. Nie można zapominać również o działaniach na obszarach wiejskich – w tym zakresie planowane są badania i inwestycje związane z

utrzymaniem, odbudową i poprawą stanu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, krajobrazu wiejskiego i miejsc o wysokiej wartości przyrodniczej, w tym dotyczące powiązanych aspektów społeczno-gospodarczych oraz środków w zakresie świadomości środowiskowej.

3.4. Zapewnienie dostępu do wartościowych dzieł i wytworów kultury.

W ramach rozwoju społecznego zakłada się zapewnienie bieżącego kontaktu z wartościowymi dziełami i wytworami kultury. Jako, że działania z zakresu kultury nie mają komercyjnego charakteru, znaczną część obowiązków w tym zakresie będzie miała gmina – realizując imprezy kulturalne bezpośrednio lub też z wykorzystaniem podległych jednostek – w tym instytucji kultury. W działaniach ważne jest też wspieranie tradycji kulturalnych i lokalnych form twórczości Wyszkowa. Powinno to zwiększyć integrację społeczną a jednocześnie rozwijać i kultywować tradycje.

3.5. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu.

Jednym z podstawowych zadań gminy jest pomoc społeczna. Gmina Wyszków dąży do zapewnienia odpowiednich standardów życia dla osób najuboższych i niepełnosprawnych. Głównym podmiotem wspierającym osoby zagrożone wykluczeniem społecznym będzie Ośrodek Pomocy Społecznej. Strategia rozwiązywania problemów społecznych wskazuje kierunki działań i narzędzia z tego zakresu. Gmina będzie również wspierała różne formy aktywności dla niepełnosprawnych oraz rodziny w realizacji swojej funkcji podstawowej komórki społecznej. Istotnymi będą też działania zapobiegające wykluczeniu ze społeczeństwa osób starszych.

3.6. Działania na rzecz bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Dla prawidłowego funkcjonowania społeczeństwa niezbędne jest zapewnienie bezpieczeństwa i porządku publicznego. W tym celu planowana jest dalsza rozbudowa i modernizacja monitoringu miejskiego. W ramach posiadanych środków Gmina będzie również wspierała instytucje dbające o bezpieczeństwo i porządek publiczny – w tym zakładana jest ścisła współpraca z Policją. Również gminna jednostka – Straż Miejska, wspierając działania Policji, będzie przyczyniała się do poprawy bezpieczeństwa. Do działań z zakresu bezpieczeństwa włączone będą również placówki oświatowe, które będą współpracować ściśle z innymi organami.

4. Rozwój funkcji turystyczno – rekreacyjnych.

4.1. Podnoszenie atrakcyjności turystycznej miasta i gminy

Atrakcyjnymi turystycznie może być bardzo wiele elementów środowiska i to często takich, do których mieszkańcy danej społeczności nie przywiązują dużej wagi, a które dla przybysza z zewnątrz są fascynujące. Oczywiście, atrakcje te nie muszą być ciekawe dla wszystkich turystów, ale właśnie podstawą procesu planowania i projektowania rozwoju turystyki jest analiza zasobów naturalnych i antropogenicznych, poszerzenie tych zasobów oraz określenie zainteresowanych nimi grup społecznych (odbiorców).

Tereny Gminy Wyszaków są położone w obrębie regionu tzw. Zielonych Płuc Polski. Obszar gminy pełni ważną rolę w ponadregionalnym systemie powiązań przyrodniczych poprzez doliny rzek Bug i Liwiec oraz sąsiedztwo Puszczy Białej. W związku z tym teren Gminy Wyszaków uznany został za obszar o znacznych walorach środowiska przyrodniczego. Istnieje potrzeba kontynuowania prac nad zagospodarowaniem turystycznym, rozwojem tzw. małej architektury oraz przygotowaniem szlaków wodnych (spływy kajakowe), stworzeniem kąpielisk nadrzecznych w obrębie miasta i gminy. Podstawowym elementem podniesienia atrakcyjności tego miejsca będzie zagospodarowanie nabrzeża rzeki Bug.

4.2. Rozbudowa ścieżek rowerowych, pieszych, konnych

Bardzo ważnym elementem podniesienia atrakcyjności naszej gminy jest wytyczenie i budowa sieci tras pieszych, rowerowych i konnych. Dzięki rozbudowie tej infrastruktury turystycznej łatwiej będzie można korzystać i odkrywać uroki wyszkowskiej ziemi. Gmina winna więc uczestniczyć we wszelkich inicjatywach, mających na celu budowę szlaków rowerowych i promowanie turystyki rowerowej i pieszej. Przy tworzeniu sieci ścieżek wskazane jest uregulowanie kwestii własnościowych, dotyczących gruntów i nawiązanie długoletnich porozumień z właścicielami nieruchomości.

4.3. Wspieranie rozwoju bazy turystycznej

Rozwój turystyki praktycznie nie jest możliwy bez bazy turystycznej. Chodzi tu o hotele, pensjonaty, pola namiotowe, restauracje, miejsca do uprawiania sportu itp. Istotnym problemem rozwojowym w Wyszakowie i okolicach jest brak dobrej jakościowo bazy turystycznej i rekreacyjnej. Ze względu na brak środków finansowych, podstawowym działaniem gminy powinno być wypromowanie atrakcyjnych terenów, które będą w przyszłości przeznaczone pod budowę infrastruktury turystycznej, celem pozyskania inwestora zewnętrznego. Przygotowanie kompleksowej oferty, z pokazaniem potencjalnych miejsc pod inwestycje turystyczne i rekreacyjne, może być postrzegane jako wyjątkowy atut. W ramach rozwoju bazy turystycznej celowe jest uruchomienie na bazie wiejskich placówek oświatowych lokalnych schronisk turystycznych.

4.4. Tworzenie atrakcyjnego wizerunku zewnętrznego Wyszakowa

Rozwój turystyki w gminie jest nierozdzielnie związany z wykreowaniem wizerunku miasta i gminy, który powinien wyróżnić Wyszaków i powodować, że w odczuciach przybywających tu gości jest on wyjątkowy. Dobrze wykreowany wizerunek umacnia pozycję miejscowości na rynku turystycznym, a tym samym przyciąga turystów.

Dodatkowym bodźcem, który mógłby przyciągnąć turystów do Wyszakowa, mogą być imprezy kulturalne i sportowe. Planuje się zatem organizowanie stałych, cyklicznych imprez o zasięgu ponadlokalnym. Zadanie to ma na celu przyciągnięcie do Wyszakowa jak największej liczby osób z całego kraju, a być może nawet i z zagranicy. Prawidłowością jest, że wielu uczestników tego typu imprez powraca do danej miejscowości ponownie, oczywiście o ile swój pierwszy pobyt uznaje za udany. Jednocześnie, udział w tego typu imprezach jest często okazją do przedłużenia pobytu, o ile oferta jest ciekawa, atrakcyjna. To z kolei, ma rzeczywisty wpływ na promocję Wyszakowa.

4.5. Podnoszenie poziomu estetyki Gminy.

Prowadzenie działań mających na celu poprawę wyglądu gminy, a w szczególności miasta, wymaga zaangażowania w ten proces także innych podmiotów (właściciele nieruchomości, zarządców dróg, innych samorządów). Gmina Wyszaków będzie dążyła do tego, by jej nieruchomości stanowiły wzór dla innych. Zakłada się prowadzenie szeroko rozumianej działalności edukacyjnej podnoszącej świadomość obowiązków ciążących na właścicielach i zarządcach nieruchomości oraz promującej „dobre praktyki” w tym zakresie. Pierwsze działania edukacyjne będą rozpoczynane już na etapie wczesnoszkolnym i kontynuowane w kolejnych etapach edukacji.

4. Uwarunkowania realizacyjne Programu.

4.1. Instrumenty prawne.

Program Rozwoju Gminy Wyszaków będzie realizowany zgodnie z obowiązującym ustawodawstwem krajowym i wspólnotowym. Wśród najważniejszych dokumentów krajowych należy wymienić:

- ustawę o samorządzie gminnym;
- ustawę o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym;
- ustawę o gospodarce nieruchomościami;
- ustawę o utrzymaniu porządku i czystości w gminach;
- ustawę o drogach publicznych;
- ustawę o dochodach jednostek samorządu terytorialnego;
- ustawę o finansach publicznych i ustawy budżetowe.

W okresie programowania 2014-2020 głównym instrumentem finansowym polityki regionalnej na poziomie województwa będzie Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego (RPO WM 2014-2020). Zostanie on opracowany i będzie zarządzany przez samorząd województwa. W ramach środków wspólnotowych RPO WM 2014-2020 będzie finansowany z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego. Rozwój Mazowsza odbywał się będzie również zgodnie ze Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020.

W ujęciu krajowym rozwój Polski będzie realizowany zgodnie z „Długookresową Strategią Rozwoju Kraju – Polska 2030” i unijną strategią „Europa 2020”.

4.2. Finansowe ramy realizacji Programu Rozwoju Gminy Wyszaków.

Na poziom realizacji celów założonych w Programie wpłynie przede wszystkim wielkość zaangażowanych środków finansowych, zarówno unijnych, jak i krajowych.

Na lata 2014-2020 Polska otrzymała 120,1 mld euro ze środków unijnych, w tym aż 82,5 mld euro w ramach funduszy polityki spójności. W okresie programowania 2014-2020 uruchomiono w ramach funduszy strukturalnych 7 programów oraz 16 programów regionalnych (po 1 dla każdego województwa). Z funduszy strukturalnych wszystkim województwom, na realizację Regionalnych Programów Operacyjnych (RPO) przypadnie kwota 31,3 mld euro. Ogólna pula środków przeznaczonych na RPO zostanie podzielona pomiędzy województwa według ustalonych kryteriów.

Warunkiem pełnego wykorzystania środków unijnych, pochodzących z funduszy strukturalnych i funduszu spójności, będzie aktywna partycypacja finansowa i aplikacyjna województwa. Dotyczy to w szczególności zdolności wygenerowania przez gminę Wyszaków własnych środków finansowych w celu montażu finansowego przy realizacji projektów, a także opracowania projektów spełniających wyznaczone standardy.

W celu oszacowania wielkości środków, które w latach 2016-2020 będą mogły być przeznaczone przez gminę Wyszaków na działania inwestycyjne i stymulujące jej rozwój, dokonano stosownych analiz. Przy założeniu dotychczasowych tendencji w zakresie kształtowania się budżetu gminy Wyszaków (tj. utrzymaniu dynamiki przychodów i wydatków, oraz założenia średnich rocznych wpływów ze sprzedaży mienia na poziomie 1 mln zł), na wydatki inwestycyjne gmina Wyszaków może przeznaczyć ok. 10 mln zł rocznie ze środków własnych, kwota ta będzie mogła zostać zwiększona w przypadku korzystania z kredytów.

Na podstawie analizy potrzeb inwestycyjnych oraz ważności poszczególnych celów strategicznych dla rozwoju gminy ustala się następujące rekomendacje w zakresie alokacji środków finansowych na inwestycje:

Tabela 4. Alokacja budżetu na cele strategiczne.

Cele strategiczne:	% budżetu inwestycyjnego
1. Rozwój gospodarczy i podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej podstawą poprawy życia mieszkańców.	25 %
2. Rozbudowa infrastruktury technicznej, ochrona środowiska naturalnego.	55 %
3. Rozwój społeczny i poprawa jakości życia mieszkańców.	15 %
4. Rozwój funkcji turystyczno – rekreacyjnych.	5 %

Z przeprowadzonej analizy wynika, że potencjał gospodarczy i finansowy pozwala na absorpcję środków strukturalnych, nawet wielokrotnie większych niż przyznane na lata 2015-2020. Efekty wydatkowania środków strukturalnych winny w kolejnych latach zwiększać dochody gminy Wyszaków. Ograniczenia rozwojowe mogą wynikać raczej z niemożności wyasygnowania krajowych środków publicznych przez budżet państwa, z uszczuplenia środków w ramach funduszy strukturalnych lub z przyznania proporcjonalnie większych środków na realizację przedsięwzięć strukturalnych w innych województwach.

4.3. Realizacja Programu.

Program odpowiada na pytania: gdzie jesteśmy, dokąd zmierzamy (wizja), jakie są nasze cele i priorytety, w jaki sposób chcemy je osiągnąć. Priorytety wynikają z wizji rozwoju i są jej rozwinięciem. Realizacja Programu ma służyć mieszkańcom Wyszkowa oraz instytucjom i organizacjom funkcjonującym na terenie miasta.

Instytucją odpowiedzialną za realizację Programu jest Burmistrz Wyszkowa, który winien go realizować z wykorzystaniem Urzędu Miejskiego w Wyszkanie oraz pozostałych jednostek organizacyjnych gminy Wyszów, w tym spółek celowych. Program może być realizowany samodzielnie przez gminę, we współpracy z innymi partnerami lub poprzez inspirowanie i wspieranie realizacji przedsięwzięć innych jednostek.

Realizacji Programu służą opracowywane programy operacyjne, które nawiązują do poszczególnych celów i koncentrują się na wybranych zadaniach, określają spodziewane efekty, czas realizacji, adresatów.

W procesie realizacji Programu zostaną opracowane kolejne programy, stanowiące kontynuację lub modyfikację obecnie obowiązujących oraz obejmujące inne obszary rozwoju gminy.

Planem operacyjnym jest również uchwalany corocznie budżet oraz Wieloletnia Prognoza Finansowa, ustanawiający środki finansowe na realizację poszczególnych działań operacyjnych.

5. Monitoring.

W opracowanym dokumencie należało przewidzieć konieczność prowadzenia monitoringu Programu wraz z kontrolą i modyfikowaniem realizowanych działań, przełożenia priorytetów i celów na programy i przedsięwzięcia. Jednocześnie niezbędne jest reagowanie na zaistniałe różnice pomiędzy określonymi celami, a rzeczywistą sytuacją w mieście.

Monitoring, prowadzony przez Burmistrza za pomocą aparatu Urzędu Miejskiego z wiodącą rolą Referatu do Spraw Pozyskiwania Środków Zewnętrznych, winien polegać na systematycznym gromadzeniu i przetwarzaniu danych i informacji dotyczących rozwoju miasta, ciągłej obserwacji zachodzących ilościowych oraz jakościowych zmian.

Wyniki monitoringu winny być podstawą do oceny stanu realizacji Programu i przedstawienia przez Burmistrza na tej podstawie, nie rzadziej niż raz na cztery lata, raportów Radzie Miejskiej. Wyniki monitoringu i raport stanowiąc będą podstawę do kolejnej aktualizacji Programu, której projekt przedstawi Radzie Miejskiej Burmistrz z uwzględnieniem przeprowadzenia konsultacji społecznych i zebraniu - w jej wyniku - wniosków oraz uwag.